

לפני 25 שנה

הספיד את המאמרו ארתור טוסקאניני, מי שניצח על הקונצרט הראשון של התזמורת הפילהרמונית הארץ-ישראלית. בשער הגליון: רס"ר חיים שימחון, ששוחרר מהכלא אחרי שקיבל חנינה מיוחדת.

גליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, גולל ככתבת-שער מרגשת את סיפורו המועט של רס"ר חיים שימחון, שהאשם נשפט כרוצח של מיריה ארצי, ושוחרר מהכלא אחרי שקיבל זרקה-אמת. וידו של שימחון בא תחת הכותרת "לא רצחתי את מיריה ארצי!" מערכת "העולם הזה" ערבה, תחת הכותרת "קשה להיות ניכנימי", מיאלד מיוחד בהצגת-התיאטרון "פרנסוא ראש גזר", שנערכה לכבודם של אזרחי-השיער בישראל. מדור המזפיקה

שימחון-כיבוש ויול תוספת-יוקר * מילחמת בן-גוריון

באשה שרת * הכובע של עמוס בן-גוריון

"לא רצחתי את מיריה ארצי!"

סבירו המועט של חיים שימחון

האי ששכר זרקה-אמת ושוחרר השבוע מהכלא

"העולם הזה" 1006 תאריך: 23.1.1957

בירור בעיית העברת הללי מיבצע סיני למנוחת עולמים. מקום הפגישה: אולם התרבות, רח' הירקון 91, תל-אביב. המור עד: ערב ט"ו בשבט.

כשבאו ההורים הם נוכחו לדעת כי האולם תפוס. הם הופנו באדיבות לחדר קטן בחצר תיבת נוח השכנה.

"חשבנו שיבואו 80 איש", התנצל אחד המארגנים מאגף הנצחה-החיל של מישר רדי-הביטחון, שסבר כנראה כי רוב ההררים לא יטריחו את עצמם לבוא לפגישה הנוגעת להעברת גופות בנייהם, שנפלו לפני חודשיים. מיספר הבאים: 400 איש ואשה, מכל כנפי הארץ, ביניהם בני-מעברות שהוציאו את פרוטותיהם האחרונות על דמי-הנסיעה.

בחדר שרר דוחק נורא. אשה אחת התעלפה. רוב האנשים נשאר בחוץ. בבית ויצו השכן החלה תזמורת ג'אז לגנן מנגינת ממבו עליזה, לפני קהל חוגגים של תחנה. אחרי נסיון שווא לקיים את האסיפה בחצר, תחת כיפת השמיים, ש-נכשל בגלל מחסור בספסלים, הוחלט ל-קיים את הפגישה במועד אחר.

"כנראה שבכל תל-אביב אין אולם בשי-ביל הקהל הזה..." אמר אחד ההורים בלעג מרי.

העם

תמאה או טיראן

מנהיג גרמני העמיד בשעתו את עמו לפני הבחירה: תמאה או תותחיים. לפני ישראל עמדה, השבוע, ברירה אכזרית לא פחות: תמאה או טיראן, תמאה או עוז.

לכאורה, הבינו זאת הכל. הממשלה התכנסה עוד לפני שבועיים, החליטה לעמוד עד הנשימה האחרונה על אחד משלושת הפיתרונות האפשריים להבטחת חופש-השיט במיצר המריבה:

- המשך כיבושו בידי צה"ל, יחד עם רצועת-חוף צרה לאורך המיפרץ.
- הצבת הצבא הנורווגי במיצר, עד להחזרת השלום במרחב.
- ערובות ממשיות מצד מצריים.

מנהיגי כל המפלגות חזרו בקול רם על החלטתם הנחושה להיאבק. האוצר הכין תקציב אלטרנטיבי, למיקרה של עונשים חמורים מצד ארצות-הברית. אולם כשהיתה הממשלה צריכה להתכנס השבוע כדי לדון על המשך המאבק, שוב לא דמתה לכיתה קרבית ערב צאתה להסתערות. היא דמתה יותר למיסדר-חולים: שלישי הממשלה היה חולה, שני שלישי שוטט בחוף-לארץ.

הצמר והחיתול. לא היה זה הסימן היחיד לכך שגמר ההתנגדות עלול להיפך בכל רגע לחתול-בית. מסוכנים יותר היו הרמזים, שנשמעו בגלוי, כי הפגנת התנגדות (והמצוקה הכלכלית שתבוא בעיקר בותיה) נועדו בעיקר לצרכים פנימיים מפורקים ביותר. המוצעה הכלכלית הר עליונה, שהיתה צריכה לקבוע תוכנית חירום כלכלית, עסקה בעניינים של מה בכך, בגלל מחלת השר פרץ נפתלי.

הרמז הגלוי הראשון בא מצד הארץ — שמאו יום היווסדו היה תמיד בחילה-חלוץ של כל נסיגה לאומית — שהמליץ לפתח במאמר ראשי, על התנגדות עקשנית. הוא גם אמר בפה מלא מדוע: לדעתו אפשר רק ברנעים של מתחיות לאומית עליונה לשכנע את הפועלים להוריד את רמת המחיה, לכן כדאי להתעקש מעט, עד להורדת השר.

דעות דומות הושמעו בקול נמוך יותר גם בכמה מחוגי מפא"י, לקרובים לדוד בן-גוריון וללוי אשכול. לבסוף לא היה ברור עוד אם כדאי להתנגד לדעת העולם למען חופש השיט, אפילו במחיר של ירידת רמת-המחיה — או שכדאי לתגן על חופש-השיט כדי להוריד את רמת המחיה, אפילו במחיר של הרגות העולם. התוצאה היתה מחוייבת המציאות הפור ליטית. אחרי כמה עקיצות מצד שמאל, הכריז מנהיג האיגוד המקצועי, אהרון בקר, כי הפועלים ידרשו את תוספת השי-ליש — טיראן או לא טיראן.

השעיה היספה ביותר, אילו היתה הממשלה מתכוננת ברצינות למאבק הסיט טורי לחיים או למוות, שיחולל מהפכה בחייו הפרטיים של כל אדם בישראל, היתה מן הסתם נוהגת אחרת. ראש-הממ"ש שלה היה מתייצב לפני העם ששוחרר דרמטי, ומעמיד אותו על הסכנות וה-קורבנות הדרושים. בדומה לנאמו ההיסט טורי של וינסטון צ'רצ'יל, ערב הקרב על בריטניה: "נתנה כן העם תתקיים המדינה עוד אלף שנים, יגידו אדורות הבאים: זו היתה שעתם הנאה ביותר..." אם לא היתה נכונות כזאת, הרי כל הדיבורים על התנגדות-עדה-סוף היו פשע פוליטי. ברמה העליונה של מדיניות כיני לאומית מסוכן מאד לשחק בבלוף, כי אם "סוג כזה" לבסוף — למרות כל

חדשות צבר

מדור חדש בעולם הזה של הקריקטוריסט שימחון צבר, שעבר לשבועון ממערכת הארץ. בקריקטורה זו מתייחס צבר להתעלמות של הישראלים מהלחץ האמריקאי, שהופעל לשם זירוז הנסיגה לסיני.

ההחלטות החגיגיות — תמורת כמה מלים סתמיות של עצרת האו"ם על חופש השיט, עלולים גדולי העולם לחשוב ש-אפשר באותם אמצעים להזיז את צה"ל גם אל מעבר לגבולות-המדינה, לכל קו חדש שימצא חן בעיניהם.

בלוח השחמת של המרחב, צה"ל עודנו המלכה. מסוכן מאוד להזיזו אנה ואנה ללא תוכנית רצינית.

היה זה אופייני, כי בכל הקהל הרב שהאזין לנאום לא קם איש אחד כדי להגן על האדם שהיה, עד לפני שנה, אלילו של אותו קהל. בכל המדינה נשארו רק שני גורמים ששמרו אמונים לשרת: פקידות משרד-החוץ ושני היומנים הא-רץ ודבר, שניסו גם השבוע להעלים את ההתנפלות האכזרית של בן-גוריון.

בצד ובשמשי. ייתכן כי דויד בן-גוריון יון לא האמין כי הסוס מת. ערב מיבצע סיני דאג בן-גוריון כי שרת יהיה רחוק מן הארץ ביום הגדול. החשבון היה פשוט: בן-גוריון ומישר-ההצטר שלו — אנשי קבוצת המנהלים — היו בטוחים כי המיבצע יהפוך אותם לגיבורי ההיס-טוריה העברית. הם רצו להפגין קבל-עם כי לשרת אין שום חלק בוורח זה.

לרוע המזל, קרה כמעט ההיפך המוח-לט. מיבצע סיני נראה ככישלון פוליטי חרוץ, שהטיל צל על כל מתכנניו הפולי-טיים. דווקא משה שרת, שהשתוף אותה שעה בשמש האסיאתית, וחסר כל ידיעה מוקדמת על המיבצע, היה נקי מכל רבב. לכן נקט השבוע בן-גוריון בפעולה קיי-צונית, כאשר ביקש משה שרת לנסוע לארצות-הברית ואף הודיע עלייך ברי-בים, אסר בן-גוריון בפירשו את הנסיעה. הטענה: אדם המתנגד למדיניות הממ"ש, אינו יכול להסביר אותה בניכר.

מרכז החטיבה הצעירה של מפ"ם **אפריים ריינר***, בסיכום מיבצע סיני והערכת הצבא המצרי: "גם, לטובתנו, אין להגזים בשמועות על חוסר-יכולת הלחימה של הצבא המצרי. שלום ניכרת בין אדם לאדם, ולא בין אדם לאב-קאדם." הממונה על הכנסות-המדינה, **זאב שרף**: "מס-הכנסה משול לחנות לבגדים מוכנים — הוא אינו תפור לפי מידה." **סי,** על הספר **אליעזר שמינינסון**: "שטיינמן מחלק את קוראיו לשני סוגים — אלה שקוראים את הכותרות, ואלה שגם את זה אינם קוראים." המשורר **חיים גורי**, בשרות עצות כיצד לטפל באורחים מחוץ-לארץ, הב-אים לסייר בישראל: "אל תתפעל מר-עצמן בפניו של האורח, תן לו להתפעל ממך בעצמו."

מפלגות

הסוס המת

לדעת האנגלים אין דוגמה טובה יותר לחוסר-תכלית מאשר, להצליף בשוט על סוס מת. אולם דויד בן-גוריון לא הסכים לדעה זו. אף כי לדעת רוב הפרשנים נגמרה הקאריירה הפוליטית של משה שרת לעולמי עד, אין ראש-הממשלה שר כח להלוס בקודמו בכל הזדמנות אפשרית. השבוע במר בן-גוריון לצורך זה בקהל שהיה בעבר בלעז כמיבצר השרותים ב-מפא"י — "איחוד הקבוצות השרותים ב-אמר בן-גוריון בלעז בגיבועת-חיים: "עם כניסת גולדה מאיר למישרד-החוץ פסקה הפעולה המדינית מהתנהל על-פי השיג-רה, הפרוטוקול והצינורות המקובלים..." הוסיף בן-גוריון בנימה ארסית עוד יותר: "גולדה בוודאי לא תיראה זאת בעין רעה אם אגיד, שהחבר שקדם לה בתפקיד הנוכחי היה יותר מלומד ומנוסה ממנה. אולם גולדה היה יתרון אחד: לא היה לה כל נסיון במישרד-החוץ..."

חודת האומה

אין מקום בהזמנה היה כתוב: "פגישה דחופה של הורים שכולים וקרובי-מישפחה בדבר

אנשים

בשעת סיור שערך השבוע, פגש ראש-הממשלה דויד בן-גוריון בבנו **עמוס**, שישב כשהוא חבוש בכובע-המישי-טרה שלו. שאל האב: "עמוס, למה אתה לא מסיר את הכובע?" השיב הבן: "לך יש שערות יפות, ואתה יכול לגלותן. לי אין שום סיבה מיוחדת ללכת בגלוי-ראש." כאן התערבה פולה בן-גוריון ואמרה: "עוזב אותי! הוא מקבל מש-כורת בעד זה שהוא לובש את הכובע." כשיצאה השבוע הרכילאית **מיריה אברן** מבניין הכנסת בלוויית חברתה, אשת החברה **ריבקה זיו**, התאוננה ה-רכילאית: "אין לי חומר לטור שלי בעיתון!" באותו רגע התחלקה הגברת זיו, פצעה את ראשה, ונאלצה לשכב במיטה כשדאשה פגועה. אז אמרה זיו לחברתה: "הנה יש לך חומר!"

שגריר ישראל בארצות-הברית, **אבא אבן**, אחרי ההצבעה באומות-המ-אוהדות, שבה הוחלט ברוב גדול על נסיגה מוחלטת של ישראל משיטח-הכי-בים: "הרבים יותר אינם בהכרח הצוד-קים יותר!"

מרכז החטיבה הצעירה של מפ"ם **אפריים ריינר***, בסיכום מיבצע סיני והערכת הצבא המצרי: "גם, לטובתנו, אין להגזים בשמועות על חוסר-יכולת הלחימה של הצבא המצרי. שלום ניכרת בין אדם לאדם, ולא בין אדם לאב-קאדם." הממונה על הכנסות-המדינה, **זאב שרף**: "מס-הכנסה משול לחנות לבגדים מוכנים — הוא אינו תפור לפי מידה." **סי,** על הספר **אליעזר שמינינסון**: "שטיינמן מחלק את קוראיו לשני סוגים — אלה שקוראים את הכותרות, ואלה שגם את זה אינם קוראים." המשורר **חיים גורי**, בשרות עצות כיצד לטפל באורחים מחוץ-לארץ, הב-אים לסייר בישראל: "אל תתפעל מר-עצמן בפניו של האורח, תן לו להתפעל ממך בעצמו."

* כיום יו"ר מועצת המנהלים של בנק הפועלים.